

I. DISPOSICIONS GENERALS

CAP DE L'ESTAT

2709 *Llei Orgànica 1/2014, de 13 de març, de modificació de la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial, relativa a la justícia universal.*

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegem i entenguen esta llei.

Sapieu: Que les Corts Generals han aprovat la llei orgànica següent i jo la sancione.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Amb la modificació de l'article 23 de la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial, feta per la Llei Orgànica 1/2009, de 3 de novembre, es va produir un canvi en la regulació i el plantejament de l'anomenada justícia universal. En el plantejament de la mencionada reforma batejava la idea de perfilar la competència de la jurisdicció espanyola, ampliant per un costat els delictes que, havent-se comés fora del territori nacional, i independentment de la nacionalitat del seu autor, són susceptibles de ser investigats per la jurisdicció espanyola i, d'altra banda, definint les condicions que haurien de donar-se perquè la justícia espanyola fóra competent, adaptant la justícia universal al principi de subsidiarietat i a la jurisprudència constitucional i del Tribunal Suprem.

Han passat quatre anys des que la mencionada reforma va entrar en vigor i la realitat ha demostrat que hui en dia la jurisdicció universal no es pot concebre sinó des dels límits i les exigències pròpies del dret internacional. L'extensió de la jurisdicció nacional fora de les pròpies fronteres, endinsant-se en l'àmbit de la sobirania d'un altre estat, ha de quedar circumscrita als àmbits que, previstos pel dret internacional, hagen de ser assumits per Espanya en compliment dels compromisos internacionals adquirits: l'extensió de la jurisdicció espanyola més enllà dels límits territorials espanyols ha d'estar legitimada i justificada per l'existència d'un tractat internacional que ho preveja o ho autoritze el consens de la comunitat internacional. Alhora, la regulació de la matèria ha d'ajustar-se als compromisos derivats de la ratificació per Espanya el 19 d'octubre de 2000 de l'Estatut de la Cort Penal Internacional, com a instrument essencial en la lluita per un orde internacional més just basat en la protecció dels drets humans.

En eixa mateixa línia de donar compliment a les obligacions imposades pels tractats internacionals que Espanya ha ratificat, cal ampliar la llista de delictes que, comesos fora del territori nacional, són susceptibles de ser perseguits per la jurisdicció espanyola. Este és el cas, per exemple, dels delictes regulats en el Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i lluita contra la violència contra la dona i la violència domèstica, en la Convenció contra la Tortura i altres tractes o penes cruels, inhumanes o degradants, els delictes de corrupció d'agent públic estranger previstos en el Conveni de l'OCDE, delictes les previsions dels quals es van incorporar al Codi Penal, si bé quedava pendent la definició dels aspectes de jurisdicció que ara s'incorporen en la present llei.

Eixe és el sentit que inspira la reforma que ara es du a terme: delimitar amb claredat, amb plena aplicació del principi de legalitat i reforçant la seguretat jurídica, els supòsits en què la jurisdicció espanyola pot investigar i conèixer de delictes comesos fora del territori en què Espanya exercix la seua sobirania.

Amb esta finalitat, es precisen els límits positius i negatius de la possible extensió de la jurisdicció espanyola: cal que el legislador determine, d'una manera ajustada al tenor dels tractats internacionals, quins delictes comesos en l'estranger poden ser perseguits per la justícia espanyola i en quins casos i condicions. La persecució de delictes comesos fora d'Espanya té a més un caràcter excepcional que justifica que l'obertura dels procediments s'haja de condicionar a la presentació d'una querella pel Ministeri Fiscal o la persona agreujada pel delicte.

També es delimita amb caràcter negatiu la competència dels tribunals espanyols i es defineix amb claredat el principi de subsidiarietat. En eixe sentit, s'exclou la competència dels tribunals espanyols quan ja s'ha iniciat un procediment en un tribunal internacional o ha sigut iniciat per la jurisdicció del país en què ha sigut comés el delicte o per la nacionalitat de la persona a qui s'impute la seua comissió; en estos dos últims casos sempre que la persona a la qual s'imputen els fets no es trobe a Espanya o, estant a Espanya, vaja a ser extraditada a un altre país o transferida a un tribunal internacional, en els termes i les condicions que s'establixen.

En tot cas, els jutges i tribunals espanyols es reserven la possibilitat de continuar exercint la seua jurisdicció si l'Estat que l'exercix no està disposat a dur a terme la investigació o no pot realment fer-ho. La valoració d'estes circumstàncies, que per la seua rellevància correspondrà a la Sala Segona del Tribunal Suprem, es durà a terme d'acord amb els criteris arrellegats en l'Estatut de la Cort Penal Internacional.

La regulació introdueix límits a la jurisdicció espanyola que han de ser aplicats a les causes actualment en tràmit, perquè els tribunals espanyols no poden continuar procediments sobre els quals ja no tenen jurisdicció.

Article únic. *Modificació de la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial.*

La Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial, es modifica en els termes següents:

U. Es modifiquen els apartats 2, 4 i 5 de l'article 23 de la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial, i s'introdueix un nou apartat 6 en el dit article 23 de la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial. Estos articles queden redactats de la manera següent:

«2. També coneixerà la jurisdicció espanyola dels delictes que hagen sigut comesos fora del territori nacional sempre que els criminalment responsables siguen espanyols o estrangers que hagen adquirit la nacionalitat espanyola després de la comissió del fet i concórreguen els requisits següents:

a) Que el fet siga punible en el lloc d'execució, llevat que, en virtut d'un tractat internacional o d'un acte normatiu d'una organització internacional de la qual Espanya siga part, no siga necessari l'esmentat requisit, sense perjudici del que disposen els apartats següents.

b) Que l'agreujat o el Ministeri Fiscal interposen una querella davant dels tribunals espanyols.

c) Que el delinqüent no haja sigut absolt, indultat o penat en l'estranger, o, en este últim cas, no haja complit la condemna. Si només l'ha complida en part, se li tindrà en compte per a rebaixar proporcionalment la que li corresponga.»

«4. Igualment, serà competent la jurisdicció espanyola per a conèixer dels actes comesos per espanyols o estrangers fora del territori nacional susceptibles de tipificar-se, segons la llei espanyola, com algun dels delictes següents quan es complisquen les condicions expressades:

a) Genocidi, lesa humanitat o contra les persones i béns protegits en cas de conflicte armat, sempre que el procediment es dirigisca contra un espanyol o contra un ciutadà estranger que residisca habitualment a Espanya, o contra un estranger que es trobe a Espanya i l'extradició del qual haja sigut denegada per les autoritats espanyoles.

b) Delictes de tortura i contra la integritat moral dels articles 174 a 177 del Codi Penal, quan:

- 1r. el procediment es dirigisca contra un espanyol; o,
- 2n. la víctima tinga nacionalitat espanyola en el moment de la comissió dels fets i la persona a qui s'impute la comissió del delicte es trobe en territori espanyol.

c) Delictes de desaparició forçada inclosos en la convenció internacional per a la protecció de totes les persones contra les desaparicions forçades, feta a Nova York el 20 de desembre de 2006, quan:

- 1r. el procediment es dirigisca contra una persona espanyola; o,
- 2n. la víctima tinga nacionalitat espanyola en el moment de la comissió dels fets i la persona a qui s'impute la comissió del delicte es trobe en territori espanyol.

d) Delictes de pirateria, terrorisme, tràfic il·legal de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques, tracta de sers humans, contra els drets dels ciutadans estrangers i delictes contra la seguretat de la navegació marítima que es cometen en els espais marins, en els supòsits previstos en els tractats ratificats per Espanya o en actes normatius d'una organització internacional de la qual Espanya siga part.

e) Terrorisme, sempre que hi concórrega algun dels supòsits següents:

- 1r. el procediment es dirigisca contra una persona espanyola;
- 2n. el procediment es dirigisca contra una persona estrangera que residisca habitualment a Espanya;
- 3r. el delicte s'haja comés per compte d'una persona jurídica amb domicili a Espanya;
- 4t. la víctima tinga nacionalitat espanyola en el moment de la comissió dels fets;
- 5t. el delicte haja sigut comés per a influir o condicionar d'una manera il·lícita l'actuació de qualsevol autoritat espanyola;
- 6t. el delicte haja sigut comés contra una institució o un organisme de la Unió Europea que tinga la seu a Espanya;
- 7m. el delicte haja sigut comés contra un barco o aeronau amb pavelló espanyol; o,
- 8u. el delicte s'haja comés contra instal·lacions oficials espanyoles, incloent-hi les seues ambaixades i consolats.

A estos efectes, s'entén per instal·lació oficial espanyola qualsevol instal·lació permanent o temporal en què duguen a terme les seues funcions públiques autoritats o funcionaris públics espanyols.

f) Els delictes continguts en el Conveni per a la Repressió de l'Apoderament Il·lícit d'Aeronaus, fet a l'Haia el 16 de desembre de 1970, sempre que:

- 1r. el delicte haja sigut comés per un ciutadà espanyol; o,
- 2n. el delicte s'haja comés contra una aeronau que navegue sota pavelló espanyol.

g) Els delictes continguts en el Conveni per a la Repressió d'Actes Il·lícits contra la Seguretat de l'Aviació Civil, fet a Montreal el 23 de setembre de 1971, i en el seu protocol complementari fet a Montreal el 24 de febrer de 1988, en els supòsits autoritzats per este.

h) Els delictes continguts en el conveni sobre la protecció física de materials nuclears fet a Viena i Nova York el 3 de març de 1980, sempre que el delicte l'haja comés un ciutadà espanyol.

i) Tràfic il·legal de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques, sempre que:

1r. el procediment es dirigisca contra un espanyol; o,
2n. quan es tracte de la realització d'actes d'execució d'un d'estos delictes o de constitució d'un grup o organització criminal amb vista a la seua comissió en territori espanyol.

j) Delictes de constitució, finançament o integració en un grup o organització criminal o delictes comesos en el seu si, sempre que es tracte de grups o organitzacions que actuen amb vista a la comissió a Espanya d'un delicte que estiga castigat amb una pena màxima igual o superior a tres anys de presó.

k) Delictes contra la llibertat i indemnitat sexuals comesos sobre víctimes menors d'edat, sempre que:

1r. el procediment es dirigisca contra una persona espanyola;
2n. el procediment es dirigisca contra un ciutadà estranger que residisca habitualment a Espanya;
3r. el procediment es dirigisca contra una persona jurídica, empresa, organització, grups o qualsevol altra classe d'entitats o agrupacions de persones que tinguen la seua seu o domicili social a Espanya; o,
4t. el delicte s'haja comés contra una víctima que, en el moment de la comissió dels fets, tinga nacionalitat espanyola o residència habitual a Espanya.

l) Delictes regulats en el Conveni del Consell d'Europa d'11 de maig de 2011 sobre prevenció i lluita contra la violència contra les dones i la violència domèstica, sempre que:

1r. el procediment es dirigisca contra un espanyol;
2n. el procediment es dirigisca contra un estranger que residisca habitualment a Espanya; o,
3r. el delicte s'haja comés contra una víctima que, en el moment de la comissió dels fets, tinga nacionalitat espanyola o residència habitual a Espanya, sempre que la persona a qui s'impute la comissió del fet delictiu es trobe a Espanya.

m) Tracta de sers humans, sempre que:

1r. el procediment es dirigisca contra un espanyol;
2n. el procediment es dirigisca contra un ciutadà estranger que residisca habitualment a Espanya;
3r. el procediment es dirigisca contra una persona jurídica, empresa, organització, grups o qualsevol altra classe d'entitats o agrupacions de persones que tinguen la seua seu o domicili social a Espanya; o,
4t. el delicte s'haja comés contra una víctima que, en el moment de la comissió dels fets, tinga nacionalitat espanyola o residència habitual a Espanya, sempre que la persona a qui s'impute la comissió del fet delictiu es trobe a Espanya.

n) Delictes de corrupció entre particulars o en les transaccions econòmiques internacionals, sempre que:

1r. el procediment es dirigisca contra un espanyol;
2n. el procediment es dirigisca contra un ciutadà estranger que residisca habitualment a Espanya;
3r. el delicte haja sigut comés pel directiu, administrador, empleat o col·laborador d'una empresa mercantil, o d'una societat, associació, fundació o organització que tinga la seua seu o domicili social a Espanya; o,
4t. el delicte haja sigut comés per una persona jurídica, empresa, organització, grups o qualsevol altra classe d'entitats o agrupacions de persones que tinguen la seua seu o domicili social a Espanya.

o) Delictes regulats en el Conveni del Consell d'Europa de 28 d'octubre de 2011, sobre falsificació de productes mèdics i delictes que suposen una amenaça per a la salut pública, quan:

- 1r. el procediment es dirigisca contra un espanyol;
- 2n. el procediment es dirigisca contra un estranger que residisca habitualment a Espanya;
- 3r. el procediment es dirigisca contra una persona jurídica, empresa, organització, grups o qualsevol altra classe d'entitats o agrupacions de persones que tinguen la seua seu o domicili social a Espanya;
- 4t. la víctima tinga nacionalitat espanyola en el moment de la comissió dels fets; o,
- 5t. el delicte s'haja comés contra una persona que tinga residència habitual a Espanya en el moment de la comissió dels fets.

p) Qualsevol altre delicte la persecució del qual s'impose amb caràcter obligatori per un tractat vigent per a Espanya o per altres actes normatius d'una organització internacional de la qual Espanya siga membre, en els supòsits i les condicions que s'hi determine.

Així mateix, la jurisdicció espanyola serà també competent per a conèixer dels delictes anteriors comesos fora del territori nacional per ciutadans estrangers que es troben a Espanya i l'extradició dels quals haja sigut denegada per les autoritats espanyoles, sempre que així ho impose un tractat vigent per a Espanya.»

«5. Els delictes a què es referix l'apartat anterior no seran perseguibles a Espanya en els supòsits següents:

- a) Quan s'haja iniciat un procediment per a la seua investigació i enjudiciament en un tribunal internacional constituït d'acord amb els tractats i convenis en què Espanya siga part.
- b) Quan s'haja iniciat un procediment per a la seua investigació i enjudiciament en l'Estat del lloc on s'hagen comés els fets o en l'Estat de nacionalitat de la persona a la qual s'impute la seua comissió, sempre que:

- 1r. la persona a qui s'impute la comissió del fet no es trobe en territori espanyol; o,
- 2n. s'haja iniciat un procediment per a la seua extradició al país del lloc en què s'hagen comés els fets o de la nacionalitat d'on siguen les víctimes, o per a posar el delinqüent a disposició d'un tribunal internacional perquè siga jutjat per este, llevat que l'extradició no siga autoritzada.

El que disposa este apartat b) no serà aplicable quan l'Estat que exercisca la jurisdicció no estiga disposat a dur a terme la investigació o no puga realment fer-ho, i així ho valore la Sala Segona del Tribunal Suprem, a la qual elevarà una exposició raonada el jutge o tribunal.

A fi de determinar si hi ha o no disposició a actuar en un assumpte determinat, s'examinarà, tenint en compte els principis d'un procés amb les degudes garanties reconegudes pel dret internacional, si es donen una o diverses de les circumstàncies següents, segons el cas:

- a) Que el juí ja s'haja realitzat o estiga en marxa, o que la decisió nacional haja sigut adoptada amb el propòsit de sostroure la persona de què es tracte de la seua responsabilitat penal.
- b) Que hi haja hagut una demora injustificada en el juí que, ateses les circumstàncies, siga incompatible amb la intenció de fer comparéixer la persona de què es tracte davant de la justícia.

c) Que el procés no haja sigut substanciat o no se substancie actualment de manera independent o imparcial, i s'haja substanciat o se substancie actualment de manera en què, ateses les circumstàncies, siga incompatible amb la intenció de fer comparéixer la persona de què es tracte davant de la justícia.

A fi de determinar la incapacitat per a investigar o enjudiciar un assumpte determinat, s'examinarà si l'Estat, a causa del col·lapse total o substancial de la seua administració nacional de justícia o al fet que no en té, no pot fer comparéixer l'acusat, no disposa de les proves i els testimonis necessaris o no està, per altres raons, en condicions de dur a terme el juí.»

«6. Els delictes a què es referixen els apartats 3 i 4 només seran perseguibles a Espanya prèvia interposició d'una querella per l'agreguat o pel Ministeri Fiscal.»

Dos. S'introduïx un número 4t en l'apartat 1 de l'article 57 de la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial, amb la redacció següent:

«4t. Dels altres assumptes que li atribuisca esta llei.»

Disposició transitòria única.

Les causes que en el moment de l'entrada en vigor d'esta llei es troben en tramitació pels delictes a què s'hi fa referència quedaran sobresegudes fins que no s'acredite el compliment dels requisits que hi establix.

Disposició final única. *Entrada en vigor.*

La present llei orgànica entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el «Boletín Oficial del Estado».

Per tant,
Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta llei orgànica i que la facen complir.

Madrid, 13 de març de 2014.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
MARIANO RAJOY BREY